

Süni İntellekt: İdarəetmə Aləti kimi

Müasir Menecment və Texnologiya

Bu Gündən Sonra Siz

1

Süni intellektin əsaslarını

Süni intellektin nə olduğunu, necə işlədiyini və hansı sahələrdə tətbiq edildiyini dəqiq başa düşəcəksiniz

2

İdarəetmədə SI-nin rolunu

Müasir idarəetmə proseslərində süni intellektin necə istifadə edilə biləcəyini və hansı üstünlükləri təmin etdiyini öyrənəcəksiniz

3

Praktik tətbiqləri analizi

Real biznes ssenarilərində süni intellektin tətbiqini qiymətləndirə və kritik düşünmə bacarıqlarınızı inkişaf etdirəcəksiniz

Bu gün biz süni intellekti idarəetmə aləti kimi başa düşməyin əsasını qoyacaqıq və gələcəyin menecment strategiyalarına hazırlaşacaqıq.

Süni İntellekt Nədir?

Süni intellekt məşinlərin insanın əsas koqnitiv funksiyalarını imitasiya etmə qabiliyyətidir. Bu funksiyalara öyrənmə, düşünmə, təhlil, qavrama və problemlərin həlli daxildir.

Öyrənmə

Təcrübədən bilik əldə etmə

Düşünmə

Məlumatları təhlil və sintez etmə

Qavrama

Məlumatları anlama və interpretasiya

- ☐ **Vacib:** SI ≠ insan şüuru. Süni intellekt məlumatlara əsaslanaraq məntiqli qərarlar qəbul edə bilər, lakin əsl düşünçə və şüur yoxdur.

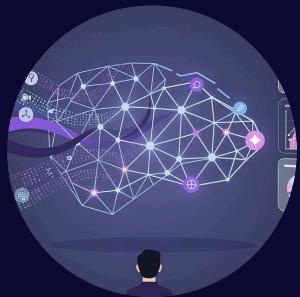
Süni İntellektin İnkışaf Yolu

Süni intellekt konsepsiyası 70 ildən çox müddətdə formalaşıb və müxtəlif mərhələlərdən keçib. Hər mərhələ yeni texnoloji imkanlar və nəzəri anlayışlar gətirib.

Süni İntellektin Əsas İstiqamətləri

Müasir süni intellekt dörd əsas istiqamət ətrafında inkişaf edir. Hər bir istiqamət xüsusi problemləri həll edir və müxtəlif texnologiyalardan istifadə edir.

Machine Learning (ML)

Maşın öyrənməsi — sistemin məlumatlardan öyrənmə və proqnozlar vermə qabiliyyətidir. Algoritmlar nümunələri təhlil edərək gələcək davranışları və tendensiyaları müəyyən edir.

Natural Language Processing (NLP)

Təbii dilin emalı — maşınların insan dilini başa düşməsi, təhlil etməsi və cavab verməsidir. Tərcümə, mətn generasiyası və sentiment analizi əsas tətbiqlərdir.

Computer Vision (CV)

Kompüter görmə — maşınların şəkilləri və videoları təhlil edərək obyektləri tanıma qabiliyyətidir. Üz tanıma, tibbi diaqnostika və avtonomluq sahələrində istifadə olunur.

Generative AI (GenAI)

Generativ SI — yeni məzmun yaradan sistemlərdir. Mətn, şəkil, video, musiqi və kod generasiya edir. ChatGPT və DALL-E bu kateqoriyaya daxildir.

Avtomatlaşdırmadan İntellektuallaşdırmağa

Avtomatlaşdırma

Avtomatlaşdırma əvvəlcədən müəyyən edilmiş qaydaların və prosedurların dəqiq təkrarıdır. Sistem yalnız programlaşdırılmış tapşırıqları yerinə yetirir.

- Sabit alqoritmlər və qaydalar
- Dəyişiklik tələb etmir
- Təkrarlanan proseslər üçün ideal
- İnsan müdaxiləsi minimal

İntellektuallaşdırma

İntellektuallaşdırma sistemin açıq təlimat olmadan yeni şərtlərə uyğunlaşma və öyrənmə qabiliyyətidir. Dinamik problemləri həll edir.

- Adaptiv öyrənmə mexanizmləri
- Yeni situasiyalara cavab
- Konteksti anlama bacarığı
- Davamlı təkmilləşmə

Avtomatlaşdırma effektivliyi artırır, intellektuallaşdırma isə strateji dəyər yaradır və innovasiyaya aparır.

İdarəetmə Proseslərində SI-nin Rolu

Süni intellekt müasir menecmentdə transformativ rol oynayır. O, idarəetmə qərarlarının keyfiyyətini yüksəldir, prosesləri sürətləndirir və yeni imkanlar açır.

Qərarların Dəstəklənməsi

- 1** SI böyük həcmli məlumatları təhlil edərək menecerlərə dəqiq və sürəti qərar qəbul etmək üçün tövsiyələr verir

Proqnozlaşdırma

- 2** Tarixi məlumatlara əsaslanaraq gələcək tendensiyaları, tələbatı və riskləri yüksək dəqiqliklə proqnozlaşdırır

Fərdiləşdirmə

- 3** Müştəri davranışını öyrənərək şəxsi təkliflər və strategiyalar hazırlayıır, müştəri məmənuniyyətini artırır

Optimallaşdırma

- 4** Resursların, vaxtin və büdcənin ən səmərəli istifadəsini təmin edərək xərcləri azaldır və gəliri artırır

İdarəetmədə SI istifadəsinə Praktik Nümunələr

Real biznes ssenariləri süni intellektin idarəetmədə necə praktik dəyər yaratdığını göstərir. Bu nümunələr müxtəlif sektorlarda SI tətbiqlərinin effektivliyini nümayiş etdirir.

Retail: Tələbatın Proqnozu

SI alqoritmələri mövsümi tendensiyaları, hava şəraitini və keçmiş satış məlumatlarını təhlil edərək dəqiq inventar proqnozları verir. Bu, artıq stokları azaldır və məhsul çatışmazlığının qarşısını alır.

Maliyyə: Kredit Riskləri

Banklar SI istifadə edərək müştərilərin kredit tarixini, maliyyə davranışını və makroiqtisadi göstəriciləri real vaxtda təhlil edir. Bu, kredit qərarları sürətləndirir və riskləri minimuma endirir.

Logistika: Marşrut Optimallaşdırması

SI sistemləri trafik, hava, yanacaq qiymətləri və çatdırılma vaxtlarını nəzərə alaraq ən optimal marşrutları hesablayır. Nəticədə yanacaq xərcləri 15-20% azalır və çatdırılma vaxtı yaxşılaşır.

HR: İşçilərin Saxlanması

İnsan resursları departamentləri SI ilə işçi məmənuniyyətini, performans göstəricilərini və kommunikasiya nümunələrini təhlil edərək işdən ayrıılma riskini proqnozlaşdırır və vaxtında müdaxilə edir.

Məhdudiyyətlər və Miflər

Geniş Yayılmış Miflər

“SI həqiqi şüura malikdir və insanlar kimi düşünür”

“SI tezliklə bütün menecerləri əvəz edəcək”

“SI-ə məlumat versəniz, o hər şeyi avtomatik həll edər”

Reallıq

Süni intellekt güclü bir alətdir, lakin o, insan nəzarəti, keyfiyyətli məlumat və düzgün interpretasiya tələb edir. SI şüur və ya əsl düşüncə qabiliyyətinə malik deyil.

Məlumat Asılılığı

SI yalnız ona verilən məlumatlar qədər yaxşıdır. Keyfiyyətsiz və ya qərəzli məlumat səhv nəticələrə gətirib çıxarır

İnsan Nəzarəti

Strateji qərarlar, etik mülahizələr və kreativ düşüncə hələ də insan idarəciliyini tələb edir

Kontekst Anlayışı

SI mürəkkəb sosial və emosional kontekstləri tam başa düşməkdə məhdud qalır

Etik Kontekst və Məsuliyyət

Süni intellektin geniş tətbiqi vacib etik suallar və problemlər qarşıya qoyur. İdarəetmə sistemlərində SI istifadə edərkən bu etik məsələləri diqqətlə nəzərdən keçirmək lazımdır.

Məlumatlarda Qərəz

SI sistemləri öyrənmə məlumatlarındakı mövcud qərəzləri təkrarlaya və gücləndirə bilər. Məsələn, işə qəbul sistemləri tarixdə ayrı-seçkiliyə məruz qalan qrupları təkrar diskriminasiya edə bilər.

Bu, sosial ədalətsizliyi dərinləşdirir.

Qara Qutu Problemi

Mürəkkəb SI modellərinin qərar qəbul prosesi çox vaxt qeyri-şəffafdır. Nəticə alırsınız, amma sistemin nə üçün belə qərar verdiyini başa düşmək çətindir. Bu, hesabatlılıq və etibar məsələləri yaradır.

Məsuliyyət Məsələsi

SI sistemi səhv qərar versə, məsuliyyəti kim daşıyır? Alqoritm yaradanlar, sistemi tətbiq edən şirkət, yoxsa son istifadəçi? Hüquqi çərçivələr hələ tam formalaşmayıb.

- Vacib prinsip:** SI sistemləri dizayn edərkən şəffaflıq, ədalət və hesabatlılıq prioritet olmalıdır. Texnoloji mükəmməllik etik məsuliyyətlə tarazlaşmalıdır.

Tədqiqat və Tətbiq Tapşırıqları

Bu tapşırıqlar sizə bugünkü öyrəndiklərinizi real dünya kontekstində tətbiq etmək və kritik düşüncə bacarıqlarınızı inkişaf etdirmək imkanı verəcək.

01

Öz Sahənizdə SI Tətbiqlərini Araşdırın

Öz peşə sahənizdə və ya maraq dairənizdə süni intellektin necə istifadə edildiyinə dair konkret nümunə tapın. Hansı problemləri həll edir? Hansı texnologiyalar istifadə olunur? Nəticələr nə qədər uğurludur?

02

SI-nin Məhdudiyyətlərini Müəyyənləşdirin

Hansı idarəetmə tapşırıqlarını süni intellektə həvalə etmək düzgün deyil və ya mümkün deyil? Niyə belə düşünürsünüz? İnsan mühakiməsi və ya etik nəzarətin əvəzolunmaz olduğu halları müəyyənləşdirin.

Təqdimat Formatı

- 1-2 səhifə yazılı hesabat
- Konkret nümunələr və faktlar
- Öz fikirlərinizlə tənqidi təhlil

Təqdimat Tarixi

Növbəti dərsdən əvvəl

Suallarınız varsa, dərsdən sonra və ya email vasitəsilə əlaqə saxlaya bilərsiniz